

GRAU EN MITJANS AUDIOVISUALS

104810 - DIRECCIÓ CINEMATogrÀFICA

Informació general

- Tipus d'assignatura : Optativa
- Coordinador : Rafael Suárez Gómez
- Curs: Quart
- Trimestre: Segon
- Crèdits: 6
- Professorat:
 - Lluís De Sola Llovet <lidesola@tecnocampus.cat>
 - Carlota Frisón Fernández <cfrison@tecnocampus.cat>
 - Rafa De Los Arcos Fernández <rdelosarcos@tecnocampus.cat>

Idiomes d'impartició

- Castellà
- Català

Competències que es treballen

Específica

- E5_Dissenyar i realitzar un producte audiovisual (format per imatges fixes o en moviment), atenent tant als seus aspectes tècnics com artístics, en tots els seus components
- E10_Aplicar processos, mètodes i tècniques per a desenvolupar la creativitat i la innovació en la realització audiovisual, en el desenvolupament multimèdia i en la programació de videojocs

Bàsiques i Generals

- G2_ Que els estudiants sàpiguin aplicar els seus coneixements a la seva feina o vocació d'una forma professional i tinguin les competències que es solen demostrar per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi
- G4_ Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat
- G5_ Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors, amb un alt grau d'autonomia

Transversal

- T2_ Que els estudiants tinguin capacitat per treballar com a membres d'un equip interdisciplinari ja sigui com a un membre més, o realitzant tasques de direcció amb la finalitat de contribuir a desenvolupar projectes amb pragmatisme i sentit de la responsabilitat, assumint compromisos tenint en compte els recursos disponibles

Descripció

L'assignatura optativa "Direcció cinematogràfica" es duu a terme al llarg del segon trimestre i compta amb 4 hores de teoria i 2 teoria de pràctiques a la setmana. Tot i així, el caràcter de l'assignatura és fonamentalment pràctic i pretén que l'alumne aprofundeixi en el que significa la direcció cinematogràfica com a expressió d'una idea a partir d'eleccions creatives. Es treballa des de la cerca de la idea a rodar fins a una primera versió del muntatge, passant per l'escriptura i l'anàlisi dels diferents departaments tècnic-artístics (art, fotografia, direcció d'actors...).

L'objectiu de l'assignatura és la realització de curtmétratges per grups, amb una idea clara i ben comunicada. L'assignatura vol ajudar els alumnes a convertir-se en persones amb capacitat expressiva, estímulant la seva creativitat amb activitats diverses, unes de caràcter més tècnic i unes altres lligades a la teoria, més reflexives i conceptuals, amb una especial insistència en el caràcter íntim, honest i personal dels projectes que es desenvolupin.

L'assignatura es divideix en dues parts, teoria i pràctica, que es desenvoluparan de manera paral·lela. En la primera es tractaran qüestions tècniques sobre les diferents possibilitats expressives que ens ofereixen els departaments cinematogràfics i com aplicar-les als nostres projectes. Tot això des d'un punt de vista pràctic i aplicat a partir d'activitats.

La segona és, en la pràctica, un taller en el qual es desenvoluparan projectes de curtmétratge per grups per a la seva posterior realització. Els alumnes s'organitzaran per grups que començaran des del primer dia a gestar la idea fonamental dels projectes. D'aquesta fase inicial sortiran els curtmétratges que es realitzaran. Els alumnes quedaran integrats així en un grup de treball, d'entre 4 i 5 persones, en el qual assumiran la responsabilitat d'un departament determinat (art, fotografia etc...) per a tirar endavant el curtmétratge, que ja d'entrada haurà de tenir un format mínim, un concepte clar i unes possibilitats concretes i realistes d'acompliment.

Aquesta assignatura disposa de recursos metodològics i digitals per fer possible la seva continuïtat en modalitat no presencial en el cas de ser necessari per motius relacionats amb la Covid-19.

D'aquesta manera s'assegurarà la consecució dels mateixos coneixements i competències que s'especifiquen en aquest pla docent.

Resultats d'aprenentatge

RA1-Treballar en equip i de manera autònoma en el desenvolupament d'un producte audiovisual assumint els rols dins del grup.

RA2-Conèixer els elements tècnics i estètics necessaris per a aconseguir l'impacte emocional proposat.

RA3-Estimular i descobrir les seves aptituds per a relacionar-se amb el món professional

RA4-Consolidar coneixements sobre la narrativa audiovisual i el llenguatge de ficció.

RA5-Desenvolupar la creativitat del/de l'estudiant.

COMPLEMENTÀRIES:

RAC1 Comprendre el que significa conceptualment la direcció cinematogràfica.

RAC2 Situar-se en el rol de director a nivell pràctic.

RAC3 Conèixer les opcions narratives i estètiques del cinema, així com la seva evolució.

RAC4 Obrir la perspectiva creativa a un nou individu més sensible i disposat a expressar-se.

RAC5 Familiaritzar-se amb la metodologia de la direcció i la presa de decisions.

RAC6 Comprendre el llenguatge comunicatiu amb els actors.

RAC7 Conèixer el funcionament dels processos de càsting.

Metodologia de treball

General de l'assignatura

Compta amb **dues parts relacionades: teoria i pràctica** (taller de creació de curtmétratge). **Totes dues troben el seu objectiu comú en la realització del projecte final de curtmétratge.** Dins de totes dues parts es troba l'àrea de direcció d'actors, que compta amb continguts tant pràctics com teòrics.

Direcció cinematogràfica és una assignatura organitzada a partir de sessions teòriques en les quals els professors exposaran els continguts i els alumnes participaran de manera activa a partir d'activitats (aprenentatge dirigit). El disseny de l'assignatura també incorpora aprenentatge autònom en el desenvolupament de les etapes del projecte i realització del curtmétratge del taller pràctic.

Tot el contingut de la matèria està organitzat a partir d'activitats i del diàleg professor – alumne. Totes les activitats partiran de l'aula però moltes d'elles plantejaran una reflexió que ha de tenir continuïtat fora d'ella.

L'assignatura s'estructura en **4h/setmana de sessions de teoria i 2h/setmana de sessions de taller de creació del curtmétratge.** L'assistència a les sessions pràctiques és **100% obligatòria i en les teòriques ho és en un 80%.**

El calendari de l'assignatura vindrà marcat des de l'inici, a fi que els continguts de la matèria tinguin lloc en el moment adequat perquè el desenvolupament del curtmétratge es vegi beneficiat. Es començarà amb introduccions a l'univers creatiu per a passar posteriorment a apartats més tècnics: regles bàsiques de la narrativa audiovisual, els diferents estils per departaments, planificació i guió tècnic i lectura dramàtica de textos. Tot això en paral·lel amb el desenvolupament de guions en el taller de desenvolupament del curtmétratge.

Al mateix temps l'assignatura d'endinsarà en la direcció d'actors. En un primer acostament es presentaran les diferents tècniques teatrals i la seva aplicació en el món audiovisual. S'exposarà la relació entre els directors i els actors: s'ensenyara? a l'alumne a familiaritzar-se amb el tracte als intèrprets, transmetre'ls clarament els conceptes i convertir-los en una eina fonamental per a la direcció? cinematogràfica. **Els estudiants aprendran com abordar el càsting, els assajos i el rodatge al costat dels actors.**

Finalment passarem a la fase de rodatge i la supervisió d'una primera versió del muntatge.

Específica del taller de creació del curtmetratge

En una primera fase es familiaritzarà a l'alumne amb els conceptes d'empatia, conflicte i sinceritat de manera individual.

Posteriorment **els alumnes quedaran dividits en grups de treball per a desenvolupar els projectes de curtmetratge** a partir d'unes coordenades ben delimitades.

Cada setmana es continuarà avançant en el contingut i la forma del projecte a fi d'anar complint amb les fases de creació. Un calendari tancat marcarà els moments de conclusió de la sinopsi, el guió literari, la creació de personatges, el càsting, la relació entre el director o directora i els actors i el guió tècnic amb l'objectiu final d'arribar a la data de rodatge estipulada amb unes mínimes garanties. Posteriorment es comptarà amb un marge de temps per a poder fer seguiment de l'edició fins a una primera versió del muntatge.

L'alumne també aprendrà, a partir d'exercicis pràctics a l'aula amb un actor/actriu, el llenguatge adequat per a relacionar-se amb els intèrprets i podrà fer un simulacre del que suposarà el personatge del seu projecte abans del rodatge (aspecte subjecte a la petició de convidats).

Cada alumne tindrà un rol marcat en el projecte i haurà de defensar el seu departament en el projecte de curtmetratge. Els rols a desenvolupar seran com a mínim: director, ajudant de direcció, director de fotografia, direcció d'art, producció, muntatge i so.

Específica de l'àrea teòrica

Es plantejaran classes en les quals anar endinsant-se en el concepte de direcció. **A partir de visionats i exercicis a l'aula (amb continuïtat fora d'ella) s'anirà donant forma al rol del director com a transmissor, com a comunicador d'idees.** Quins elements té el director al seu abast per a transmetre les seves idees? Mitjançant els visionats, les activitats i el diàleg professor-alumne, aclarirem aquesta qüestió. Tots ells conceptes que serviran a l'alumne a prendre les decisions adequades de cara al rodatge del seu projecte.

Aquest curs, a causa de la situació generada per la COVID, algunes de les sessions de grup gran es faran en format híbrid: presencial i en línia (via streaming). Això permetrà que els estudiants puguin anar rotativament a les classes presencials, respectant el màxim d'estudiants per aula que imposen les mesures de distanciament. Quan no els toqui sessió presencial podran seguir la classe en línia des de casa.

Pel que fa a les sessions de pràctiques a espais més reduïts (com laboratoris, estudis o plató), si s'escau es treballarà simultàniament en diversos espais per tal de garantir que es compleixen les condicions establertes pels protocols de seguretat.

Continguts

TEORIA

Lluís de Sola (direcció) i Carlota Frisón (direcció d'actors)

Introducció teòrica i tècnica al concepte de direcció

1. L'ofici de director de cinema a partir d'una lectura etimològica i històrica.
2. Cinema i espectador. El principi d'empatia. El punt de vista.
3. La naturalesa de la pel·lícula i els elements bàsics que la conformen. La imatge i el so.
4. Tècniques teatrals aplicades a l'audiovisual.
5. Definició de personatges i la seva construcció.
6. Temps i espai en coreografia.
7. Posada en escena i/o posada en imatges.
8. Les lleis del llenguatge cinematogràfic: eix, angulacions, *raccord*, escales...
9. Del guió a la representació
10. La fotografia: llums, ombres i colors.
11. El rodatge. Estructura i criteris de funcionament.
12. La relació entre el director i els actors.
13. El muntatge, la veritable invenció del cinema.
14. Teoria i tècnica del muntatge.

PRÀCTIQUES

Lluís de Sola (direcció) i Carlota Frisón (direcció d'actors)

Taller de desenvolupament de curtmetratge

1. La idea, eines per a trobar-la i desenvolupar-la.
2. L'honestedat.
3. Principis del guió i processos d'escriptura. El conflicte.
4. Elaboració de personatges.
5. Procés i confecció del *càsting*.
6. *Storyline*, sinopsis, escaleta i tractament.
7. L'estil narratiu.

8. Del guió literari al guió tècnic: *découpage* o planificació d'escenes i seqüències.
9. Lectura i comprensió de guions: definició de personatges.
10. Descripció i tasques dels diferents departaments.
11. Processos d'assaig amb els actors.
12. El pla de rodatge.
13. Rodatge amb els actors.
14. El pla d'edició i la supervisió de la primera versió del muntatge.

Activitats d'aprenentatge

ACTIVITATS TEORIA (35%)

Activitat 1: Examen teòric individual (25%).

S'avalua el nivell de penetració dels continguts a partir de preguntes ja plantejades des de l'inici de l'assignatura i que tenen relació amb la pròpia naturalesa de la direcció cinematogràfica. El resultat de la prova tindrà una ponderació del 30% sobre la nota final individual de l'alumne. No es considera que l'alumne hagi de dedicar un temps extra fora de l'aula a preparar la prova però difícilment podrà superar-la si no assisteix i participa en l'assignatura. Hi entren tots els continguts de l'assignatura.

ACTIVITAT INDIVIDUAL.

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: tots.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: totes.

Activitat 2: Exercicis i participació (10%).

Es tracta d'una sèrie d'activitats i exercicis a classe i també fora de l'horari lectiu, tant individuals com de grup, que tenen l'objectiu de posar en pràctica els conceptes teòrics, com ara: Anàlisi de fotograma (INDIVIDUAL), Anàlisi sobre el treball d'interpretació (INDIVIDUAL), Transcripció de seqüències (GRUP), Lectura i interpretació de guions (GRUP), Del personatge en paper a l'actor (GRUP), Les lleis de la "cal·ligrafia" audiovisual (GRUP)

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: RA1, RA2, RA4, RA3, RA5, RAC1, RAC2, RAC3, RAC4, RAC5.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: G2, G4, G5, E5, E10, T2.

ACTIVITATS PART PRÀCTICA (65%)

Activitat 3: Storyline i pitching individual (5%)

Exercici d'obertura emocional-generar mirada. Observació de la realitat i observació interior.

ACTIVITAT INDIVIDUAL.

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: RA4, RA5, RAC1, RAC2, RAC4.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: G4, E5, E10.

Activitat 4: Desenvolupament creatiu i tècnic del curtmetratge a partir de les fases de sinopsi, guió literari, dossier de localitzacions (posada en escena), guió tècnic, etc. (30%)

Repartició dels rols dins del grup.

ACTIVITAT EN GRUP

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: tots.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: totes.

Activitat 5: Pràctica d'interpretació (5%)

Es realitzaran exercicis pràctics sobre com es prepara l'actor / l'actriu. Tots els alumnes rebran classes d'interpretació sobre diferents processos creatius utilitzats pels actors. A través d'una participació pràctica, es coneixerà i reconeixerà in situ els recorreguts creatius que els actors exerciten en la formació que realitzen.

ACTIVITAT EN GRUP

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: RA3, RA5, RAC6.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: G4, G2, G5, E5, T2.

Activitat 6: Memòria individual per rol (5%)

Cada persona ha de lliurar un treball en format de gravació de vídeo o àudio sobre el seu rol i tasques dins del procés de curtmetratge.

ACTIVITAT INDIVIDUAL.

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: RA1, RA2, RA5, RAC1, RAC2, RAC3, RAC4, RAC5, RAC6, RAC7.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: G2, E5, E10.

Activitat 7: Vídeo del minut (10%)

A partir d'un tema proposat a classe l'alumne haurà de fer un vídeo de tècnica lliure.

ACTIVITAT INDIVIDUAL

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: tots.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: totes.

Activitat 8: Elaboració i desenvolupament del càsting (10%)

Cada grup conformat que realitzarà el curtmetratge, mostrarà i argumentarà el treball realitzat sobre la preparació i el desenvolupament del càsting (enregistrament en vídeo).

ACTIVITAT EN GRUP

A través d'aquesta activitat es garanteix l'adquisició dels resultats: RA3, RA5, RAC6.

A través d'aquesta activitat es treballen les competències: G4, G2, G5, E5, T2.

En funció de com avanci la pandèmia de la COVID-19 i en cas de confinament total, s'adaptaran totes les activitats previstes a la situació que correspongui, sempre amb la voluntat d'assegurar-ne la seva realització i l'assoliment de les competències de l'assignatura.

Sistema d'avaluació

Teoria (35%):

Activitat 1: Examen teòric individual (25%). Inclou preguntes sobre teoria, pràctica i direcció d'actors (NOTA INDIVIDUAL).

Activitat 2. Exercicis i participació (10%). (NOTA INDIVIDUAL).

Pràctiques (65%):

Activitat 3: Storyline i pitching individual (5%). (NOTA INDIVIDUAL).

Activitat 4: Desenvolupament creatiu i tècnic del curtmetratge (30%). (NOTA GRUPAL).

Activitat 5: Pràctica d'interpretació (5%). (NOTA INDIVIDUAL).

Activitat 6: Memòria individual per rol (5%). (NOTA INDIVIDUAL).

Activitat 7: Vídeo del minut (10%). (NOTA INDIVIDUAL).

Activitat 8: Elaboració i desenvolupament del càsting (10%). (NOTA GRUPAL).

-És necessari haver presentat el curtmetratge per a poder presentar-se a l'examen final.

-La recuperació tindrà la forma d'un exercici de curtmetratge entre els alumnes implicats i un examen escrit individual. Mai podrà superar el 6 com a nota final en tenir-se en compte solament les notes de "Resultat final del curtmetratge" i "Examen".

Recursos

Bàsics

Audiovisuais

- Östlund, Ruben. Force Majeure. Suecia. 2014.
- ALLEN, Woody. Annie Hall. 1997
-

ANDERSON, Paul Thomas, Boogie Nights, 1997

- Aronovsky, Darren. The Wrestler. USA. 2008
- Benton, Robert. Kramer vs Kramer. USA. 1979.
- Bresson, Robert. Pickpocket. Francia. 1959.
- COSTA, Pedro, En el cuarto de Vanda, 2000
- Caro, Marc. Jeunet, Jean Pierre. Delicatessen. Francia. 1991.
- DARDENNE, Luc i Jean-Pierre, Rosetta, 1999
- DOUGLAS, Bill, Trilogy, 1972-1978
- Dardenne. Deux jours, une nuit. Bélgica. 2014.
- De Sica, Vittorio. Ladri di biciclette. Italia. 1948.
- EUSTACHE, Jean, La mamá y la puta, 1973
- Giménez, Nuria. My mexican Bretzel. España. 2019
- Gondry, Michel. Eternal sunshine of the spotless mind. USA. 2004.
- Gray, James. Two Lovers. USA. 2008
- Hanneke, Michael. Funny Games. Austria. 1997.
- Iñárritu, Alejandro. Amores Perros. México. 2000.
- KORINE, Harmony, Julien Donkey-Boy, 1999
- Kazan, Elia. A Streetcar Named Desire. USA. 1951.
- Kubrick, Stanley. Full metal jacket. USA. 1987.
- Lanthimos, Yorgos. Lobster. Grecia, 2015.
- Leilo, Sebastian. Gloria. Chile. 2013.
- MARKER, Chris, La jetée, 1962
- Nemes, László. Son of saul. Hungría. 2015.
- Pawlikowski, Pawel. Ida. Polonia. 2013.
- Payne, Alexander. Sideways. USA. 2004.
- RAY, Nicholas, We Can't Go Home Again, 1973
- ROSALES, Jaime, Las horas del día, 2003
- Reitman, Jason. Up in the air. USA. 2009.
- Siminiani, Elías. Mapa. España. 2012
- TRUEBA, Jonás, Los ilusos, 2013
-

Truffaut, Françoise. La nuit américaine. Francia. 1973.

- Tusell, Emma. Video blues?. España. 2019
- VAN DER KEUKEN, Johan, Las vacaciones del cineasta, 1974
- Van Sant, Gus. Elephant. USA, 2003.
- WENDERS, Wim. Alicia en las ciudades. RFA, 1974
- Wilder, Billy. The apartment. USA. 1960.

Bibliografies

- AUMONT, Jacques, El cine y la puesta en escena, Ediciones Colihue, 2012
- BRESSON, Robert, Notas sobre el cinematógrafo, Ardora Ediciones, 1997
- CATALÀ, Josep Maria, La puesta en imágenes, Shangrila, 2019
- Carver, Raymond. 3 roses grogues. Anagrama. 1988
- Donellan, Declan. El actor y la diana. Editorial Fundamentos, 2002
- FELDMAN, Simón, El director de cine, Gedisa, 2004
- Lowenstein, Stephen. La meva primer pel·lícula: Pren 2. Alba Editorial, 2009.
- Lumet, Sidney. Així es fan les pel·lícules. Editorial Rialp 1999.
- McKee, Robert. El Guió. Alba Editorial. 2002.
- ROSALES, Jaime, El lápiz y la cámara, La Huerta Grande, 2018
- SERNA, Assumpta. El treball de l'actor de cinema, Madrid: Càtedra, 1999
- STANISLAVSKI, Constantin. La construcció del personatge, Madrid: Aliança Editorial, 1999.
- SUBIRÓS, Pau. El productor accidental. Anagrama. Barcelona, 2015.
- Savater, Fernando. Ètica per a Amador. Ariel, 1991.
- TARKOVSKY, Andrei, Atrapad la vida, Errata Naturae, 2014
- TARKOVSKY, Andrei, Esculpir en el tiempo, Rialp, 2016
- TRUFFAUT, François, El cine según Hitchcock, Alianza, 2016

Complementaris

Audiovisuals

- BAUMBACH, Noah, Frances Ha, 2012
- CARAX, Leos, Mala sangre, 1986
- DE ORBE, José María, La línea recta, 2006
- DUMONT, Bruno, Flandres, 2006
-

LANTHIMOS, Yorgos, Alps, 2011

- RECHA, Marc, Les mans buides, 2003
- TRIER, Joachim. Oslo, 31 de Agosto. Noruega. 2011

Bibliografies

- ALMENDROS, Néstor. Días de una cámara. Seix Barral. 1993
- CARNEY, Ray, Cassavetes por Cassavetes, Anagrama, 2004
- DARDENNE, Luc i Jean-Pierre, Detrás de nuestras imágenes, Plot, 2016
- DORSKY, Nathaniel, El cine de la devoción, Asociación Lumière, 2016
- GODARD, Jean-Luc, Pensar entre imágenes, Intermedio, 2010
- GREEN, Eugene, Poética del cinematógrafo, Shangrila, 2020
- HANOUN, Marcel, Cine, cineasta, Shangrila, 2014
- HERZOG, Werner, La conquista de lo inútil, Blackie Books, 2018
- LYNCH, David, Atrapa el pez dorado, Reservoir Books, 2016